

PARTER**Kärande**

1. Daniel Wallin
Åvägen 43
148 91 Ösmo

2. Maria Wallin
Åvägen 43
148 91 Ösmo

Ombud för 1 och 2: Advokat Christopher Jakobsson
Advokatfirman Fylgia KB
Box 55555
102 04 Stockholm

Svarande

Nynäshamns kommun
149 81 Nynäshamn

Ombud: Advokat Fredrik Mörtberg
Advokatfirman Abersten
Hamngatan 15
831 34 Östersund

SAKEN

Skadestånd för översvämningsskador på fastigheten Nynäshamn Lidatorp 1:58

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ogillar yrkandet om fastställelse av skadeståndsskyldighet.

Vardera parten ska stå för sina egna rättegångskostnader.

YRKANDEN M.M.

Maria Wallin och Daniel Wallin har yrkat att mark- och miljödomstolen ska fastställa att Nynäshamns kommun är skadeståndsskyldig för de skador som uppkom till följd av att vatten ytledes eller på annat sätt trängt in på fastigheten Lidatorp 1:59, dels i februari 2018, dels i februari 2019.

Maria Wallin och Daniel Wallin har även yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Nynäshamns kommun har motsatt sig yrkandet. Kommunen har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Maria Wallin och Daniel Wallin

På fastigheterna Lidatorp 1:59 och 1:58 finns ett parhus.

Kärandena var lagfarna ägare till fastigheten Lidatorp 1:58 i Nynäshamns kommun, nedan Fastigheten. Byggnaden på Fastigheten är ett parhus som är placerat över tomtgräns och där den andra bostadsdelen ligger på fastigheten Lidatorp 1:59. Fastigheterna ingår i det verksamhetsområde som omfattas av den allmänna va-anläggningen för vilken Nynäshamns kommun är huvudman.

Området som Lidatorp 1:58 och 1:59 är belägna inom är ett låglänt område som kräver tekniska anordningar för att avleda dagvatten på ett säkert sätt. Kommunen har tidigare uppmärksammat på problemet och vidtagit vissa åtgärder för att inte dagvatten ska tränga in runt husgrunderna eftersom den allmänna va-anläggningen inte klarade avledningen. Förhållandena har dokumenterats av bl.a. PEAB. Under 2013 installerades därför bentonitskärmar i vissa av ledningsgravarna för att komma till rätta med problemen.

Den 20 februari 2018 vid ca 23-tiden vaknade Kärandena av en hög "smäll". Den 21 februari 2018 inspekterade Kärandena husgrunden som översvämmats av fritt stående vatten av betydande mängd. Det visade sig att smällen föregående dag var den med grannfastigheten gemensamma bottenplattan i husgrunden som sprack.

Förutom Kärändenas fastighet och Lidatorp 1:59 var två andra parhus drabbade med vatten i husgrunderna. Den 22 februari 2018 kom Kommunen ut till Kärändenas fastighet och pumpade 3,5 m³ vatten från den gemensamma husgrunden. Vatten kvarstod delvis under våren men torkade gradvis upp och vattnet kunde torkas ur med värmefläcktar som stod på till oktober 2018. Kontakter togs med Kommunen som hävdade att det inte var deras ansvar att bottenplattan hade spruckit.

Den 10 februari 2019 såg Kärändena att angränsande fastighet i söder (åker), diket mellan fastigheterna och delvis kärändenas fastighet stod under vatten vilket det inte gjord dagen innan. Vid kontroll av husgrunden kunde konstateras att vatten återigen har trängt in i husgrunden. Kommunens VA-jour kontaktades och kom ut på plats till va-anläggningen och konstaterade att säkringen på larmanordningen till den pump som pumpade dagvatten från området, hade gått sönder varför pumpen inte larmat om driftstörning. Enligt drifttekniker på plats framgick att pumpen stannat dagen innan, på lördagen. Senare samma dag kom Kommunen ut till fastigheten och pumpade ur vattnet från den gemensamma husgrunden. Kärändena satte återigen in torkfläcktar som fick gå till maj månad 2019 för att torka ur huset. Därefter fanns inget vatten kvar i den gemensamma husgrunden.

Orsaken till skadorna

Vatteninträngningen har berott på att dagvatten ytledes eller på annat sätt trängt in på fastigheterna istället för att avledas genom den allmänna va-anläggningen. På grund av vatteninträngning har skador uppstått i bostadshuset på Lidatorp 1:58 i februari 2018. Därefter har ytterligare vatteninträngning skett den 9-10 februari 2019.

Översvämningen har orsakats av kommunens bristande dagvattenhantering inom va-området. Kommunen har inte omhändertagit dagvatten på det sätt som kan krävas av en huvudman inom allmänt va-område. Vid båda översvämningstillfällena har kommunens vattenpump, som pumpar bort dagvatten från området,

varit ur funktion vilket medfört att vattnet stigit och trängt in på Kärandens fastighet.

Eftersom vatteninträngning från dagvatten har skett under både 2018 och 2019 får det anses stå klart att åtgärderna inte varit tillräckliga eller att kommunen inte sköter anordningen på erforderligt sätt. Det är i vart fall klarlagt att va-anläggningen är undermålig såvitt avser omhändertagande av dagvatten och att kommunen därigenom har åsidosatt vad som ankommer på den enligt lag.

Sammanfattande grunder

Kärandena gör i första hand gällande följande. Som huvudman för den allmänna va-anläggningen, inom vars verksamhetsområde fastigheten ingår i, har kommunen en skyldighet att bl.a. ordna anordningar för bortledning av vatten och de anordningar som behövs för att va-anläggningen ska fylla sitt ändamål och tillgodose skäliga anspråk på säkerhet (13 § lag om allmänna vattentjänster). Som huvudman för den allmänna va-anläggningen ska kommunen ersätta översvämningsskador inom anläggningens verksamhetsområde om kommunen åsidosatt någon skyldighet enligt gällande regler (45 – 46 § lag om allmänna vattentjänster). Eftersom den allmänna va-anläggningens dagvattenhantering varit bristfällig och inte omhändertagit dagvatten har detta trängt in på Fastigheten med skador som följd. Kommunen har därmed åsidosatt de skyldigheter som åligger den gällande va-anläggningens säkerhet. Kommunen ska därför ansvara för de skador som uppkommit därigenom. För sådana skador ansvarar kommunen enligt vattentjänstlagen för både sakskada och ren förmögenhetsskada.

I andra hand är kommunen i vart fall ansvarig, som verksamhetsutövare för den allmänna va-anläggningen, för de störningar den orsakar i sin omgivning. Genom att kommunen inte underhållit den allmänna va-anläggningen har fastigheten Lidatorp 1:58 förorsakats översvämning som medfört skador. Översvämningen ska skäligen inte behöva tålas. Kommunen är därmed ansvarig för de aktuella skadorna.

Dagvatten som skulle hanterats av kommunen i VA-anläggningen har ytledes eller på annat sätt trängt in på fastigheterna och in i byggnaden dels i februari 2018, dels i februari 2019. Vid tillfället 2018 var kommunens pump, som pumpar bort dagvatten från området, ur funktion. Den trasiga vattenpumpen har medfört att dagvatten har trängt in i byggnaden. Därtill har VA-anläggningens konstruktion varit underdimensionerad. Dessa två omständigheter har var för sig och tillsammans medfört att vatten har trängt in i byggnaden.

Den översvämning som varit längs fastigheternas nordöstra gräns kommer från det ytvatten som skulle bortletts via kommunens dike som leder dagvatten norrut från dagvattenanläggningen och som hyser den omtalade pumpen.

Det är kommunen som reglerat hur byggnationen i området ska utföras genom detaljplan. Problematiken såvitt avser dagvattenhanteringen har därför varit känd för kommunen sedan länge, likaväl som kommunens skyldighet att tillsäkra att dagvatten genom en allmän va-anläggning kan avledas från området i tillräcklig mån för att områdets fastigheter inte ska skadas. Rimligtvis kan det krävas att dagvattnet inte ska lämna systemet på ett sätt som skadar de fastigheter systemet är byggt för skydda utan att vara ett åsidosättande av vattentjänstlagen.

Kommunen har återkommande hänfört sig till praxis som baserats på den lagstiftning som var gällande före den vattentjänstlag som ligger till grund för käromålet. Ansvar enligt den vattentjänstlagen som käromålet grundar sig på innebär ett utvidgat skadeståndsansvar genom att alla översvämningsskador orsakade av vatten från den allmänna va-anläggningen omfattas av ansvaret varför tidigare praxis i flera fall inte längre är relevant.

Nynäshamns kommun

Fastigheten ligger inom verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning såvitt gäller ändamålen vatten, spillvatten och dagvatten och är ansluten till den anläggningen för dessa alla dessa tre ändamål. Det är således ostridigt att bebyggelseområdet har behov av att lösa dagvattenfrågan i ett större sammanhang,

att kommunen är skyldig att ordna en allmän dagvattenanläggning och att kommunen fullgjort denna skyldighet genom att anlägga och driva en allmän dagvattenanläggning i anslutning till fastigheten.

Fastigheten ligger inom verksamhetsområdet men har förbindelsepunkt till den allmänna anläggningen för de tre ändamålen mot Åvägen. Det är där som dagvatten tas emot som ska forslas bort. Vid torrlägningsföretaget norr om fastigheten slutar den allmänna anläggningen och kommunen ansvarar inte för det.

Kommunen ifrågasätter inte att fastigheten drabbats av översvämning vid de två tillfällena, februari 2018 och februari 2019, eller att fastigheten drabbats av skador vid bägge dessa tillfällen. Kommunen bestrider emellertid att översvämningarna och skadorna orsakats av pumpstopp, vare sig år 2018 eller 2019.

Att det skulle ha inträffat ett pumpstopp eller annan driftstörning den 21 februari 2018 bestrids. Kommunen har vid kontroll på platsen den 22 februari 2018 kunnat konstatera att dagvattenpumpstationen fungerade på avsett sätt och att vattennivån i såväl dagvattenledning som pumpstationen var låg. Det inträffade visserligen ett pumpstopp den 10 februari 2019 på grund av överbelastning av dagvattenanläggningen, men enligt kommunen så är det inte pumpstoppet som orsakat vare sig översvämningen, vatteninträngningen eller de vattenskadorna som föreligger inom fastigheten. Det är alltså inte vatten från den allmänna dagvattenanläggningen som orsakat översvämningen. Enligt kommunen är det betydligt mer sannolikt att det är höga grundvattennivåer och ytvatten som inte härrör från dagvattenanläggningen som orsakat såväl översvämningen på fastigheten, som överbelastningen av va-anläggningens pumpstation.

Enligt kommunen så är orsaken till de återkommande översvämningarna i området inte hänförliga till den allmänna dagvattenanläggningen, vare sig till utförandet eller driften. Orsaken till översvämningarna är istället en kombination av den låglänta terrängen, mycket höga grundvattennivåer, närheten till en översvämningbenägen å, ingående i Elfvikens Torrlägningsföretag som löper i anslutning till bebyggelsen

samt överbelastning av det dike som löper längs med nordöstra fastighetsgränsen. Att översvämningarna har orsakat skador på byggnader alltsedan fastigheterna bebyggdes, beror på bristande dagvattenomhändertagande inom fastigheterna och/eller byggnadernas placering och att husgrunderna utförts utan tillräckligt hänsynstagande till risken för fuktbelastning. Området har varit drabbat av återkommande översvämningar, förutom år 2018 och 2019 i vart fall åren 2006, 2007 och 2012. Diket vid fastighetsgränsen har varit översvämmat och omkringliggande markområde har legat under vatten. Diket ingår uppenbart inte i kommunens allmänna va-anläggning.

Att området skulle behålla de höga grundvattennivåerna för att inte orsaka sättningsskador planerades från början. Husgrunderna ska då vara täta för att inte vatten ska ta sig in.

Kommunen bestrider att bentonitskärmar installerats för att komma till rätta med problem med va-anläggningen. Bentonitskärmar anordnades redan vid utförandet av va-anläggningen i samband med exploateringen, och inte för att komma till rätta med dagvattenanläggningen, utan för att va-anläggningens ledningsgravar inte skulle riskera dränera/sänka grundvattennivåerna i bebyggelseområdet. Bentonitskärmar har alltså inget med va-anläggningens avsedda funktion att göra, utan är en skyddsåtgärd för att hindra att va-anläggningen oavsiktligt förändrar grundvattenförhållandena i området.

Kommunen bestrider att det är vatten som pumpats av dagvattenpumpstationen, som släpper sitt vatten i dike som leder till ån, som orsakat översvämning och inträngning i husgrunderna.

Förstahandsgrunden (va-huvudmannansvaret)

Kommunen bestrider att översvämningarna/skadorna orsakats av något åsidosättande av någon skyldighet från kommunens sida.

Kommunen har ordnat och driver den allmänna dagvattenanläggningen i området så att den uppfyller de krav som ställs. Dagvattenanläggningen är ordnad och drivs i överensstämmelse med 10-15 §§ lagen om allmänna vattentjänster (LAV) och den uppfyller skäligen anspråk på säkerhet.

Enligt 13 § i LAV ska allmän va-anläggning vara försedd med de anordningar som krävs för att den ska fylla sitt ändamål och tillgodose skäligen anspråk på säkerhet. I fråga om avloppsanläggningar så innebär detta bl.a. krav på ett sådant utförande att de under normalt förekommande betingelser avleder tillrinnande vattenmängder på åsyftat sätt utan risk för inflöde i va- installation som behörigen kopplats till anläggningen. Av såväl nyssnämnda lag som av allmänna rättsgrundsatser och rättspraxis följer att skadeståndsansvar utesluts vid extraordinära naturhändelser, såsom exempelvis ett för orten onormalt intensivt regn eller andra exceptionella vattenflöden.

Dagvattenanläggningen i Lidatorp har dimensionerats i enlighet med utfärdade råd och anvisningar av Svenskt Vatten. Dessa anvisningar - VAV P 90 - innebär att nätet i förevarande fall inte behöver ha större kapacitet än att det, utan att dämning uppstår, ska kunna avbörda ett regn med en återkomsttid av ett (1) år

I rättsfallet NJA 1984 s 721 uttalade sig HD om (dåvarande) VAV:s (numera Svenskt Vatten) anvisningar på följande sätt: "Det torde vara närmast ofrånkomligt att huvudmännen för allmänna va-anläggningar utgår från vissa allmänna normer när det gäller att beräkna avloppsledningarnas dimensioner. De nyss berörda anvisningarna synes ha fått en vidsträckt praktisk användning, och det har inte i målet framkommit några omständigheter som ger anledning att ifrågasätta deras lämplighet. Det får därför godtas att anvisningarna läggs till grund vid avgörandet av om en va-anläggning tillgodoser skäligen anspråk på säkerhet. Har en avloppsledning dimensionerats i enlighet med vad som anges i anvisningarna, bör alltså lagens krav på denna punkt anses uppfyllda, såvida det inte i det särskilda fallet föreligger någon utredning som föranleder en annan bedömning."

Av senare rättspraxis (se NJA 1991 s 580) framgår emellertid att den totala översvämningsrisken måste beaktas och att det därmed inte är acceptabelt att de mest utsatta fastigheterna statistiskt sett riskerar översvämning från den allmänna anläggningen oftare än vart tionde år. Enkelt uttryckt innebär detta alltså att en dagvattenanläggning ska klara att avleda ett tioårsregn utan att skador uppstår på den anslutna bebyggelsen. Men i systemvalet ligger också slutsatsen att dagvattnet ska lämna systemet om nederbörden är intensivare än vad dagvattenanläggningen enligt det nyss sagda ska klara av, och att detta inte utgör något åsidosättande enligt LAV.

Utförandet av dagvattenanläggningen med bentonitskärmar, som medför att anläggningen inte dränerar markområdet på grundvatten, utgör inget åsidosättande av någon skyldighet i va-förhållandet, jfr Statens va-nämnds beslut 1997-11-06, BVa 94.

Skadeorsaken

Kommunen anser det inte visat att skadorna orsakats av något åsidosättande från kommunens sida kopplat till dagvattenanläggningen. Enligt kommunen är orsakerna till översvämningarna hänförliga till en översvämningsproblematik för vilken va-huvudmannen inte svarar. Va-huvudmannens ansvar är sålunda begränsat till att ordna en dagvattenanläggning som under normala driftsbetingelser klarar att avbörda den nederbörd för vilken anläggningen ska vara dimensionerad. Även om det finns en va-anläggning i ett område ansvarar inte va-huvudmannen för alla typer av översvämningar. För att ansvar för va-huvudmannen ska föreligga ska skadan ha orsakats av vatten som skulle ha letts bort av anläggningen. Va-huvudmannens ansvar inträder alltså där rådigheten tar vid, d.v.s. från den punkt (förbindelsepunkten) där fastighetsägarens anordning är kopplad till kommunens anläggning. Va-huvudmannens ansvar avser alltså bortledning av det vatten som fastighetsägare tillför — inte ett avvattningsansvar.

Kommunen anser sålunda att det vatten som orsakat skador vid de aktuella tillfällena inte har återströmmat från kommunens dagvattenanläggning, eller varit

avsett att ledas bort genom anläggningen. Det är istället höga grundvattennivåer, högt vattenstånd i det dike och den å som rinner längs med den aktuella bebyggelsen eller ytvatten från angränsande markområden som orsakat översvämningarna på fastigheterna. Att det inte är kapacitetsbegränsningar i dagvattenledningssystemet som orsakat skadorna framstår som mer eller mindre uppenbart mot bakgrund av att de två skadorna inträffat under februari månad, som är en av de nederbördsfattigaste månaderna på året. Mot bakgrund av att dagvattenanläggningen alltsedan inrättandet klarat att avbörda betydligt intensivare nederbörd än det dagvatten som kan alstras under en februarimånad, så saknas det enligt kommunens uppfattning anledning att ifrågasätta dagvattenanläggningens dimensionering och avbördningskapacitet under normala driftsbetingelser.

Va-huvudmannen svarar inte för inträngande vatten från grannfastighets va-installation, från gatan på grund av bristande avvattningsanordningar eller ytvatten från översvämmade vattendrag eller diken som inte ingår i den allmänna dagvattenanläggningen, se Qviström, Vattentjänstlagen — En handbok, (JUNO) 2 uppl, sid 185, sista stycket.

Pumpstoppet 2019 har således enligt kommunens uppfattning inte orsakat översvämningen eller skadorna. Kommunen har inte kännedom om hur fastighetens dagvatteninstallation är utförd och ställer sig frågande till hur dämning i dagvattenanläggningen skulle ha orsakat skador på byggnaden.

Skulle pumpstoppet visas ha orsakat översvämningen så bestrider kommunen ändå skadeståndsskyldighet då man inte anser sig ha åsidosatt någon skyldighet i va-förhållandet, vilket är en förutsättning för att skadeståndsskyldighet ska föreligga. Ansvar enligt vattentjänstlagen är visserligen strikt i den meningen att det inte krävs vållande från va-huvudmannens sida, men skadeståndsskyldighet förutsätter åsidosättande av någon norm, se prop. 2005/06:78 s.104 f. Pumpstationen har utförts helt i enlighet med Svenskt Vattens råd och anvisningar, Publikation P47, Avloppspumpstationer. Dimensionering, utformning och drift. Att pumpstationens larm också slogs ut i samband med att överbelastningen medfört att säkringen löst

ut och gjort pumpstationen strömlös, innebär inte något åsidosättande av någon norm eller skyldighet. Driftstörningen åtgärdades av va-huvudmannen samma dag som störningen upptäcktes.

För avvattningen av kvartersmark svarar fastighetsägaren själv. För avvattningen av allmän platsmark svarar den som är huvudman för denna. När det gäller det aktuella detaljplaneområdet så förvaltas den allmänna platsmarken, bl.a. i form av vägar och naturområden, av en gemensamhetsanläggning, Nynäshamns Lidatorp GA:l. I den mån omhändertagande av dagvatten erfordras för dessa områden så har därför gemensamhetsanläggningen att utföra de anordningar som erfordras - detta faller inte på kommunen/va-huvudmannen.

Som framgår av NJA 1993 s 764 så har den skadelidande bevisbördan såvitt avser skadeorsaken.

Andrahandsgrunden (ansvaret enligt miljöbalken)

Kommunen ifrågasätter inte att man som va-huvudman är verksamhetsutövare som omfattas av miljöbalkens bestämmelser. Kommunen bestrider emellertid att den allmänna dagvattenanläggningen orsakat störningar i sin omgivning. Vattnet som orsakat översvämningar kommer inte från den allmänna dagvattenanläggningen. För sådant dagvatten som på grund av naturförhållanden överskrider vad en allmän va-anläggning skäligen ska klara att avbörda enligt vattentjänstlagens bestämmelser (dvs. dagvatten som lämnar dagvattenanläggningen vid en tioårssituation), svarar kommunen heller inte som verksamhetsutövare enligt miljöbalken. Sådana olägenheter och störningar från samhällsnyttig verksamhet som det allmänna har skyldighet att tillhandhålla, får tålas av omgivningen.

Kommunen bestrider att man inte underhållit dagvattenanläggningen eller att det förekommit underhållsbrister i anläggningen. Det bestrids att eventuell underhållsbrist orsakat översvämningar.

Kommunen erkänner att denna typ av störning skulle kunna vara en liknande störning som uppges i 32 kap. 3 § miljöbalken.

DOMSKÄL

Utredningen

Mark- och miljödomstolen har avgjort målet efter att ha hållit huvudförhandling. Kärandena har som skriftlig bevisning åberopat karta över verksamhetsområdet, fotografier, besiktningsprotokoll, skrivelser från PEAB (2007-12-12, 2008-08-27 och 2013-06-18). En film från den 10 februari 2019 har spelats upp. Partsförhör under sanningsförsäkran har hållits med Jesper Seger, Annelie Seger, Maria Wallin och Daniel Wallin. På kärandenas begäran har vittnesförhör hållits med närboende i området, Björn Woldert, Annika Nissén och Eva Tunell Polhede samt med driftteknikern, numera driftchefen Per Karlsson.

Nynäshamns kommun har som skriftlig bevisning åberopat anteckningar av två tjänstemän samt en beskrivning av dagvattenssystemet i Lidatorp. På kommunens begäran har vittnesförhör hållits med Tomas Lindberg, underhållstekniker vid kommunen.

Några rättsliga utgångspunkter

Enligt 45 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, va-lagen, ska va-huvudmannen ersätta en översvämningsskada på en fastighet inom den allmänna va-anläggningens verksamhetsområde, om huvudmannen har åsidosatt en skyldighet enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och åsidosättandet har medfört att vatten som är avsett att tillhandahållas eller ledas bort genom huvudmannens va-anläggning ytledes eller på annat sätt trängt in på fastigheten.

Bestämmelsen infördes genom nya va-lagen och innebar att det skadeståndsrättsliga ansvaret för va-huvudmannen kom att utvidgas jämfört med vad som gällde tidigare. Numera gäller därför att va-huvudmannen ansvarar för att ersätta även skador som uppstår till följd av att exempelvis dagvatten från en allmän va-

anläggning har trängt in på en fastighet inom anläggningens verksamhetsområde på något annat sätt än direkt via ledningssystemet (se i dessa delar prop. 2005/06:78 s. 106). Av förarbetena framgår vidare att det knappast är möjligt att särskilja skador som uppkommer då en öppen dagvattenanläggning bräddar och leder till översvämning på en ansluten fastighet från sådana där en motsvarande översvämning uppkommit på grund av ett ledningsbrott, vilket motiverade att en bestämmelse som reglerar ansvaret för sådana skador togs in i va-lagen. Däremot var inte syftet att utvidga huvudmannens ansvar. Förslaget till ny lag innebar alltså inte att huvudmannen på något sätt skulle svara för skador på grund av inträngande vatten från en grannfastighets va-installation eller från gatan på grund av bristande avvattningsanordningar som väghållaren svarar för (a.prop. s. 107).

Slutligen uttalades att lagförslaget inte heller innebar någon förändring i förhållande till gällande rätt i fråga om bevisbördan och att det i princip är den som påstår att en skada har uppstått på visst sätt, som ska bevisa det. Om en fastighetsägare drabbas av en översvämning i sin källare måste fastighetsägaren alltså, för att få framgång med sin talan, visa att skadan beror på något som huvudmannen svarar för (a.prop. s. 107).

Det beviskrav som gäller för käranden ska dock sättas förhållandevis lågt, vilket följer av fast rättspraxis (se t.ex. rättsfallen NJA 1993 s. 764 och 1991 s. 481). Det beviskrav som ska gälla för käranden är att det med beaktande av samtliga omständigheter ska framstå som klart mera sannolikt att orsaksförloppet varit det som den skadelidande påstått, än att något av de sakförhållanden som motparten (Nynäshamns kommun) påstått utgjort skadeorsaken.

Frågan i målet

Som framgått ovan är det ostridigt i målet att den berörda byggnaden, som är uppförd över tomtgräns på fastigheterna Lidatorp 1:58 och 1:59 i Nynäshamns kommun, drabbats av översvämning och i samband därmed skador. Det har skett i februari 2018 och 2019. Kommunen har motsatt sig skadeståndsskyldighet i första hand på den grunden att den inte har det va-rättsliga ansvaret att avleda det vatten

som orsakat översvämningen. Domstolen har därför att ta ställning till huruvida det med beaktande av samtliga omständigheter i målet framstår som klart mera sannolikt att det vatten som översvämmat fastigheterna är vatten som va-huvudmannen ansvarat för att bortleda, än att det inte är det.

Domstolens bedömning av omständigheterna i målet

Mark- och miljödomstolen har kommit fram till att det med beaktande av samtliga omständigheter i målet inte framstår som klart mera sannolikt att det vatten som översvämmat fastigheterna är vatten som va-huvudmannen ansvarat för att bortleda, än att det inte är det. Skälen för det är följande.

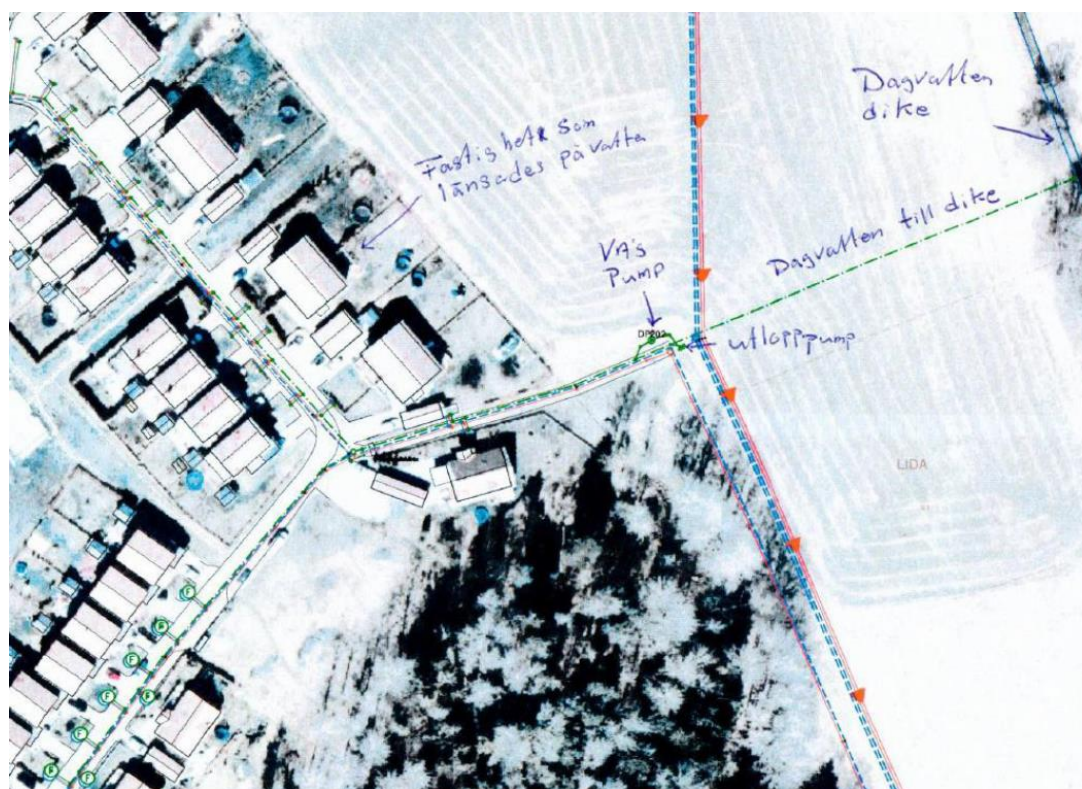
I målet är det ostridigt att dagvattensituationen i området Lidatorp är mycket komplicerad med en återkommande översvämningsproblematik. Under såväl partsförhören som under vittnesförhören som hållits med ett antal grannar till kärandena, har det berättats om återkommande översvämnningar i området. Området är låglänt, med tillrinnande ytvatten från flera håll, vatten som ansamlas i områdets norra del där de i detta mål berörda fastigheterna finns.

Ansvaret för att avvattna bostadsområdet ligger i det här fallet dels på ägarna till bostadsfastigheterna, och dels på den gemensamhetsanläggning som ska avvattna gatorna och övriga gemensamma ytor. Eftersom dagvattnet inte kan omhändertas på fastigheterna och dessa finns inom verksamhetsområdet, har kommunen det varrättsliga ansvaret att bortleda dagvattnet från området genom va-anläggningen. Ansvaret för att avvattna åkern ingår inte i va-huvudmannens ansvar.

Enligt vad som framkommit under partsförhör och vittnesförhör strömmar vattnet ytledes huvudsakligen söderifrån längs Åvägen, över ett antal tomter och över kärandenas tomt, och vidare ut på den åker som ansluter. Bl.a. har Eva Tunell Polhede berättat att framsidan av hennes tomt (Åvägen 58) är som ett träsk framåt våren, och utgör ”en skridskobana” tidigare på säsongen. Hon har vidare uppgett att vattnet kommer från skogen och rinner vidare mot åkern, men blir stillastående i sänkan, och att det hade varit bra om det anlagts gatubrunnar i större utsträckning

när man byggde området. Motsvarande uppgifter har lämnats av kändena själva, bl.a. har Annelie Seger berättat att vattnet rinner över tomten och ut på åkern men att det blir stillastående och rinner tillbaka och orsakar översvämning.

I målet är det ostridigt att den vattenpump som installerats i dagvattenanläggningen hade ett driftstopp i februari 2019, när kändenas fastighet blev översvämmad. Parterna har olika uppfattning om huruvida pumpen även var ur funktion i februari 2018, när den första översvämningen inträffade. Parterna har också, som domstolen uppfattat det, olika uppfattning om pumpens funktion.

Från kommunens beskrivning av va-anläggningen

Kommunen har förklarat pumpens funktion på så sätt att den inte har någon verkan i att pumpa bort det vatten som ansamlas på åkern, alltså bl.a. i anslutning till själva pumpstationen. Dagvattnet leds från bostadsområdet i ett slutet ledningsnät med självfall fram till pumpstationen och rinner därefter vidare med självfall till ån. Pumpens funktion är att vid höga vattennivåer vid behov pumpa dagvatten ur ledningarna, för att förhindra dämning i ledningssystemet. Vattnet pumpas då ut på

åkern. Det finns emellertid enligt kommunen inte någon teknisk installation för att dränera eller avleda det vatten som har hamnat på åkern. I det avseendet har pumpen inte någon funktion. Domstolen noterar i sammanhanget att det framgått av vittnesförhöret med Per Karlsson, att han när han var på plats i samband med översvämningen 2019 i egenskap av driftstekniker, själv inte hade förstått systemet i detta avseende. Det finns enligt honom inte någon möjlighet att föra vidare det vatten som intill bostadsfastigheterna ansamlas i ett dike som bildas på åkern, till dagvattenanläggningen. Diket som bildats intill fastighetsgränserna ingår inte i va-anläggningen. Domstolen finner inte skäl att ifrågasätta kommunens beskrivning av systemet.

Pumpen har dock en viktig funktion i att sänka trycket i dagvattensystemet. Ett driftstopp skulle kunna medföra uppdamning i systemet så att vattnet i ledningarna tränger upp och att vatten som dräneras från fastigheterna och som ska bortledas, inte kan föras ned i ledningarna. Va-avledningen bygger på självfall och pumpen behöver inte vara i drift hela tiden för att systemet ska fungera.

När det gäller frågan huruvida va-anläggningen varit uppdamd vid något av de två översvämningstillfällena finner domstolen inte utrett att så varit fallet. Det har i målet inte redogjorts för några iakttagelser av att nätet varit uppdamt. Bl.a. har Per Karlsson och Tomas Lindberg uppfattat att ledningarna inte varit uppdamda i anslutning till översvämningarna i februari 2018 respektive 2019. Att ledningsnätet inte varit uppdamt stöds även i viss mån av de anteckningar som kommunen åberopat. Domstolen anser alltså inte att det skulle vara visat att översvämningen orsakats av dagvatten som återströmmat till fastigheten från ett uppdamt va-nät.

En brist i den talan som förts från kärandenas sida är enligt domstolens uppfattning att det inte har presenterats några uppgifter om vilka avvattningsmöjligheter och anläggningar för detta som finns på den egna fastigheten. Enligt kommunens uppfattning har förbindelsepunkter för dagvatten anvisats för fastigheten mot Åvägen, men kommunen har uppgett att den saknar kännedom om vilka anläggningar som installerats och om dessa varit funktionella. Maria Wallin har

t.ex. fört fram uppfattningen att dagvatten från hennes fastighet ska avledas till åkern och inte till Åvägen. Domstolen kan inte finna utrett att avvattningen från fastigheterna inte fungerat som en följd av dämning i dagvattensystemet eller andra brister i kommunens anläggning.

Som domstolen uppfattat det är det ostridigt att det under vissa perioder under året är problem med höga vattennivåer i ån utanför verksamhetsområdet som leder vattnet vidare bort från området. Om dagvattnet i en sådan situation pumpas ut på åkern som ligger i anslutning till nu berörda fastigheter, är det inte uteslutet att detta bidrar till problematiken i området. Det är dock i första hand inte kommunens ansvar att avvattna åkern. Sammantaget går det enligt domstolens bedömning inte att bedöma ett sådant orsakssamband mellan kommunens hantering avseende bortledande av dagvattnet från området och översvämningarna i februari 2018 respektive februari 2019, att det skulle vara möjligt att fastställa en skadeståndsskyldighet.

Domstolen bedömer det som sannolikt att översvämningarna i februari 2018 och februari 2019 orsakats av dels höga grundvattennivåer, dels att vatten ytledes har strömmat till fastigheten i större omfattning än vad som har avletts, samt att det ytledes strömmande vattnet har kommit från angränsande fastigheter och gemensamhetsytor. Den slutsatsen motsägs inte av den skriftliga bevisning som kärandena har åberopat i form av skrivelser från PEAB. Förhörspersonerna i målet har berättat om återkommande problem och att vattnet strömmar ytledes i området samt ansamlas på åkern. Som redogjorts för inledningsvis har inte va-huvudmannens skadeståndsrättsliga ansvar, enligt förarbetena till va-lagen, bedömts omfatta sådant vatten. Situationen kan enligt domstolens bedömning inte jämföras med den som omnämns i förarbetena som kommunens ansvar, nämligen när ett öppet dike som ingår i kommunens va-anläggning bräddar.

Domstolen finner därför att yrkandet om att fastställa en skadeståndsskyldighet för kommunen, grundat på va-lagen, inte kan godtas.

Ansvaret enligt miljöbalken

I andra hand har kärandena yrkat att skadeståndsskyldigheten för kommunen ska grundas på miljöbalken. Kommunen har accepterat att översvämningsskador som uppstår som en följd av brister i den allmänna va-anläggningen skulle kunna vara en sådan annan liknande störning som omfattas av 32 kap. 3 § miljöbalken. När det gäller den grundläggande frågan om orsakssambandet mellan kommunens va-anläggning och de översvämningar som görs gällande i målet, åberopas dock samma rättsliga omständigheter som när det gäller prövningen enligt va-lagen. Mark- och miljödomstolen kan därför inte se att det skulle vara möjligt att göra någon annan bedömning än den som har redovisats ovan. Eftersom det inte föreligger övervägande sannolikhet för ett sådant orsakssamband som den skadelidande påstått, kan inte heller en skadeståndsskyldighet fastställas enligt miljöbalken.

Rättegångskostnader

Nynäshamns kommun har vunnit målet. Enligt 56 b § va-lagen ska vardera parten stå för sin rättegångskostnad i målet när det gäller prövningen enligt den lagen. Kommunen har dock begärt ersättning för rättegångskostnader och fört fram att hälften av den upparbetade kostnaden bör fördelas på prövningen enligt miljöbalken. Mark- och miljödomstolen anser dock att en sådan fördelning inte framstår som rimlig. Domstolen bedömer att i princip hela den skriftliga förberedelsen, liksom muntlig förberedelse och huvudförhandling, varit inriktad på frågor som prövats även enligt va-lagen. Trots att kärandena åberopat miljöbalken som grund är det därför skäligt att vardera parten står sin kostnad i målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 20 maj 2022.

Jonas Manole

Ulrika Haapaniemi

I domstolens avgörande har rådmannen Jonas Manole, ordförande, och tekniska rådet Ulrika Haapaniemi deltagit.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.